

Rennebu Elveeierlag tar initiativ for bedring av laksefiske i Orkla.

Årsmøtet i Rennebu Elveeierlag (REEL) vedtok å gjennom Orkla-info, Rennebunytt og lokalaviser informere grunneiere/rettighetshavere og andre interesserte om lagets initiativ overfor ulike myndigheter involvert i forvaltning av elva vår.

Bakgrunnen for dette er NINA's Fagrapport 079 som ble offentliggjort på ettersommeren 2005.

Rapporten omhandler konsekvenser og skadevirkninger etter kraftutbyggingen.

Et ekstraordinært medlemsmøte i REEL høsten 2005 vedtok å nedsette en arbeidsgruppe med mandat å utarbeide en kommentar til NINA's Fagrapport.

Arbeidsgruppa bestående av Vegard Heggem, Idar Lund, Morten Rødningen og Nils Petter Gundersen hadde et innledende møte i oktober 05 og jobbet videre vha tlf og e-post.

Resultatet av dette arbeidet er et brev hvor vår bekymring gjeldende forholdene i deler av Orkla er behørig beskrevet og kommentert. Brevet er via REEL oversendt Fylkesmannen I Sør-Trøndelag med kopi til Direktoratet for Naturforvaltning - Fagrådet for Orkla og de øvrige elveeierlagene.

Vårt inntrykk er at dokumentet er godt mottatt i de ulike instanser og at det oppfattes som positivt at det vises engasjement fra elveeierne og deres organisasjoner.

NINA's rapport fastslår at de øvre delene av Orkla her i Rennebu har noen av de beste gyteområdene for laksen, og det slås fast også i fagrapporten at den mest verdifulle gytefisker søker til Rennebu.

Vi grunneiere og andre sportsfiskere i Rennebu har over mange år gjort erfaringer og observasjoner som tyder på at reguleringen av Orkla har medført en rekke negative konsekvenser for forhold som er viktige både for oppvandring av gytelaks og produksjon av smolt i de øvre deler av vassdraget.

Vi registrerer at NINA's fagrapport på flere punkter støtter opp om dette og REEL har i sitt brev fokusert spesielt på følgende forhold:

1. Oppgangshindring ved kraftverksinstallasjoner

Forholdene ved utløpet av **Svorkmo kraftverk** i Øvre Varghølen ses på som problematiske og vi mener at det kan dokumenteres betydelige forsinkelser i oppvandringen.

I brev til Fylkesmannen står det:

REEL mener det bør være en prioritert oppgave å utrede og gjennomføre tiltak for å bedre laksens oppvandringsforhold ved utløpet av Svorkmo kraftverk. REEL vil finne det merkelig dersom ikke resultatene i rapporten i det minste fører til at det snarest settes i gang undersøkelser for å følge opp forskningen fra 2002.

Rapporten viser også til forsinket oppvandring ved **Bjørsetdammen**. Utbedringer av strømningsforhold nedenfor dammen har imidlertid blitt utført etter at rapportens undersøkelser ble foretatt.

REEL ber om at oppgangsforholdene ved Bjørsetdammen fortsatt overvåkes nøye.

2. Utløpet av Brattset kraftverk og strekningen Brattset kraftverk - Stoin

Både fiskeavkastningen og smoltproduksjonen på strekningen Brattset kraftverk - Stoin har blitt mer eller mindre rasert som følge av kraftverksreguleringen.

NINA's rapport anslår bl.a. 80 % reduksjon i smoltproduksjonen på strekningen.

Hovedårsaken til dette er den lave minstevannføringen som kjøres ovenfor kraftverksutløpet.

Vi ser flere klart negative ettervirkninger av reguleringen og er spesielt bekymret for forholdene på denne strekningen som vi også mener er av stor betydning for hele vassdraget. Til Fylkesmannen sier REEL:

REEL har registrert en markant økning i bestanden av ørekyte samt en økt tendens til botnfrysing som en følge av den svært reduserte vannføringen på strekningen Brattset kraftverk - Stoin.

REEL vil understreke behovet for grundige undersøkelser både i forkant av og i forbindelse med yngelutsett der bl.a. disse forholdene tas med i betraktningen.

REEL mener på generelt grunnlag at det desidert mest verdifulle tiltaket for å bedre forholdene for oppvandring av laks og smoltproduksjon på strekningen Brattset kraftverk - Stoin vil være å heve minstevannføringen.

3. Lavere vanntemperatur om sommeren.

Reguleringen har medført en generelt lavere vanntemperatur i elva om sommeren.

Dette merkes spesielt sterkt i Rennebu, da utløpene fra Brattset og Grana kraftverk fører avløpsvann som er betydelig kaldere enn vannet i elva.

Det kalde vannet virker forsinkende på laksens oppvandring langs hele elva, og rapporten slår fast at "laksen kom tidligere og i et større omfang til de øvre delene før regulering enn det som er tilfelle etter regulering"

Det står videre i rapporten at vassdrag med lave vanntemperaturer og markerte oppgangshindringer langt nede i vassdraget ofte vil oppleve en spesielt høy beskatning i de nederste delene av vassdraget.

I brev til Fylkesmannen uttales:

REEL mener at slike forhold er lite sammenfallende med ønsket om at den mest verdifulle gytefisken skal få anledning til å nå de gyteområdene den helst vil søke mot.

Den reduserte vanntemperaturen om sommeren også har ført til at veksten til laksungene har blitt dårligere, og da særlig i Rennebu hvor det kalde avløpsvannet gjør seg klart mest gjeldende. Dette fører i sin tur til at laksungene må stå lengre i elva før de kan vandre ut som smolt, og dette øker dødeligheten.

Som tiltak foreslår REEL:

Videre utredninger rundt tidligere foreslåtte/undersøkte måter å redusere problemet på utredes videre, undersøkelser rundt muligheten for å anlegge justerbare inntak som gjør det mulig å tappe temperert overflatevann fra magasinene må gjenopptas.

Elveeierlaget's kommentar oversendt Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er langt mer omfattende enn det som gjengis her, men laget og personer som har deltatt i prosessen uttrykker et sterk ønske om at alle som har interesse i elva vår "tar et ekstra tak" og støtter det videre arbeid gjennom økt engasjement og bidrag av økonomisk art.

Vi ser klare indikasjoner på at oppkjøp av kilenot kvoter i sjøen gir økt fangst i elvene, reduksjon på 46 tonn tatt i fjorden - økt fangst i elvene 27 tonn.

Vi i øvre deler av Orkla har foreløpig ikke sett den store effekten av dette, men prosjektet ble først iverksatt i forbindelse med sesongen 2005 og det er således 4 år igjen før ny evaluering.

Vi ber derfor om at alle tenker seg godt om og ser om det ikke er mulig til å øke sitt bidrag til prosjektet.

Hvis vi ikke sår kan vi heller ikke høste!